

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 10/05-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Eduarda Báránya a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Nadeždy Babiakovej, bytom Z., zastúpenej advokátom JUDr. M. V., Advokátska kancelária, Z., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní pôvodne vedenom (pred zlúčením s Okresným súdom Rimavská Sobota od 1. januára 2005) na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 1 C 445/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA - 1 C 445/2000 p o r u š i l základné právo Nadeždy Babiakovej, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA - 1 C 445/2000 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. Nadežde Babiakovej priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Nadežde Babiakovej priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 352 Sk (slovom deväťtisíc trisťdesiatdva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý vyplatiť jej právnemu zástupcovi advokátovi JUDr. M. V., Z., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I .

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. januára 2005 č. k. I. ÚS 10/05-8 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Nadeždy Babiakovej, bytom Z. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. V., Advokátska kancelária, Z., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaní pôvodne vedenom (pred zlúčením s Okresným súdom Rimavská Sobota od 1. januára 2005) na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 1 C 445/2000.

2. Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka 4. augusta 2000 podala na okresnom súde žalobu proti žalovaným B. G. z R. a V. K. z B. B. vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Sťažovateľka uviedla, že: *„Predmetom súdneho konania bol návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Takéto konanie nemožno podľa nášho názoru považovať za právne zložité.*

Podľa našich vedomostí, súd nevykonával v období od marca 2001 do februára 2002 a následne od októbra 2003 do júna 2004 a potom od júla 2004 až ku dňu podania tejto sťažnosti jediný procesný úkon smerujúci k zisteniu a vyrubeniu súdneho poplatku, resp. k získaniu ďalších pre súdne konanie relevantných informácií a dôkazov. Sme toho názoru, že Okresný súd v Revúcej neorganizoval svoj procesný postup v súlade s ustanoveniami o. s. p. v platnom znení, najmä § 6 a § 100 o. s. p...“

Sťažovateľka žiadala (4. novembra 2002) o vytýčenie termínu pojednávania a 6. septembra 2004 podala sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu. Podľa názoru sťažovateľky postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v článku 48 ods. 2 ústavy.

3. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva a priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk „... Pretože porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu... Táto suma podľa názoru sťažovateľky zohľadňuje charakter zbytočných prieťahov v súdnom konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľky spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty a straty dôvery v efektívne a správne poskytnutie súdnej ochrany v predmetnej veci. Cieľom primeraného finančného odškodnenia sa tak stane zmiernenie nemajetkovej ujmy sťažovateľky...“.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, vyjadrením č. Spr. 211/05 z 11. februára 2005 a sťažovateľka prostredníctvom stanoviska svojho právneho zástupcu k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 25. februára 2005.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. RA – 1 C 445/2000.

A) Dňa 4. augusta 2000 podala sťažovateľka okresnému súdu „žalobu o zrušenie a vysporiadanie podielového vlastníctva“ k nehnuteľnosti proti už označeným odporcom. Súdny poplatok za návrh na začatie konania (žalobu) uhradila kolkovými známkami v sume 500 Sk.

Okresný súd 14. septembra 2000 vyzval sťažovateľku na upresnenie žaloby, najmä aby uviedla, akým spôsobom navrhuje vyporiadať spoluvlastníctvo.

Okresný súd 9. októbra 2000 uznesením č. k. 1 C 445/00-14 zastavil konanie proti žalovanej V. K. z B. B. (sťažovateľka vzala svoj návrh proti menovanej späť) a pripustil zmenu žaloby podľa návrhu sťažovateľky z 3. októbra 2000 (tento návrh sa v súdnom spise nenachádza).

Okresný súd 9. októbra 2000 vyzval sťažovateľku na ďalšie upresnenie žaloby a oznámenie ceny nehnuteľnosti (predmetu sporu). Súčasne vyžiadal dedičský spis Okresného súdu Zvolen sp. zn. 24 D 391/95 (po neb. A. K.). Okresný súd vo Zvolene 16. októbra 2000 oznámil, že požadovaný dedičský spis bol z dôvodu príslušnosti postúpený Okresnému súdu Banská Bystrica. Tento súd bol 11. novembra 2000 požiadaný o jeho predloženie.

Sťažovateľka 11. januára 2001 predložila okresnému súdu grafický návrh delenia predmetu sporu a uviedla jeho cenu za 1 m² (podľa vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 465/1991 Zb o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení neskorších predpisov). Navrhla tiež pribrať do konania znalca na vyhotovenie geometrického plánu ňou navrhnutého delenia pozemku.

Okresný súd 18. januára 2001 požiadal Okresný úrad v Revúcej, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (ďalej len „okresný úrad“), o vysvetlenie ním vydaného „*Stanovenia BPEJ podľa vyhlášky č. 465/91 Zb*“. Okresný úrad v odpovedi z 26. februára 2001 uviedol, že stanovil len akostno-bonitnú pôdno ekologickú jednotku (BPEJ) pozemku, ktorá podľa jeho názoru neslúži na výpočet súdneho poplatku a cenu pozemku má stanoviť znalec v odbore oceňovania pôdy.

Podľa úradného záznamu z 1. marca 2001 mesto Revúca má nad 5 000 ale menej ako 15 000 obyvateľov.

Okresný súd 1. marca 2001 vyzval právneho zástupcu sťažovateľky (ďalej len „advokát“), aby táto v lehote 21 dní oznámila cenu predmetnej záhrady, lebo ňou udávaná cena 1,30 Sk za m² (určený podľa BPEJ) v danom prípade neplatí. Cena sa má vypočítať podľa ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) citovanej vyhlášky, t. j. 100 Sk za m². Ak sa sťažovateľka domnieva, že má byť cena nižšia, nech uvedie podrobné dôvody. Ináč okresný súd rozhodne o cene predmetu sporu podľa vopred citovanej právnej normy („... *ak tak neurobí, súd bude vychádzať z ceny 100 Sk za 1 m²*“).

Okresný súd uznesením č. k. 1 C 445/00-21 zo 7. marca 2002 určil cenu predmetu konania sumou 870 900 Sk a vyzval sťažovateľku na doplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu v sume 34 336 Sk (uznesenie bolo doručené advokátovi 13. marca 2002).

Sťažovateľka napadla predmetné uznesenie odvolaním z 19. marca 2002, ktoré bolo doručené okresnému súdu 21. marca 2002.

Okresný súd 25. apríla 2002 „*vyzval*“ sťažovateľku na vypočutie k jej žalobe (k stavbe nachádzajúcej sa na predmete sporu) a účastníkov predvolal na pojednávanie, ktorého termín stanovil na 16. máj 2002.

Advokát 15. mája 2002 ospravedlnil neúčast' sťažovateľky na pojednávaní (práceschopnosť a nepriaznivý zdravotný stav po náročnej operácii). Žiadal vypočúť sťažovateľku na (prostredníctvom) Okresnom súde Zvolen (ďalej len „dožiadany súd“).

Okresný súd 21. júna 2002 požiadal dožiadany súd o vypočutie sťažovateľky, a to najmä o jej oznámenie, kto je vlastníkom domu nachádzajúceho sa na predmete sporu, prečo nie je aj tento dom predmetom konania a či je ochotná zložiť preddavok na znalecké dokazovanie. Súčasne sa jej (sťažovateľke) má oznámiť, že okresný súd bude vo veci konať až po vyriešení problematiky súdneho poplatku.

Dožiadany súd 25. júna 2002 predvolal sťažovateľku na výsluch, ktorého termín stanovil na 11. júl 2002 (uvedené oznámil aj advokátovi).

Podľa zápisnice z 11. júla 2002 o vykonaní dôkazov pred dožiadaným súdom (prítomný aj advokát) predmetný dom je schátraný, nik ho neužíva, mal by byť vo vlastníctve oboch účastníčok konania (v polovici). Sťažovateľka nemá záujem o tento dom a navrhla, aby zálohu na vykonanie znaleckého dokazovania zložili spoločne so žalovanou. Zápisnica bola doručená okresnému súdu 17. júla 2002.

Okresný súd 30. júla 2002 predvolal žalovanú na informatívny výsluch, ktorého termín stanovil na 19. september 2002. Súčasne vyžiadal z Katastrálneho úradu v Revúcej výpis z listu vlastníctva týkajúceho sa predmetného domu, na zaslanie ktorého stanovil 21-dňovú lehotu.

Okresný súd 1. augusta 2002 uznesením č. k. 1 C 445/00-21 zrušil svoje predchádzajúce rozhodnutie zo 7. marca 2002 o určení ceny predmetu sporu, lebo podľa jeho názoru má byť cena nehnuteľností vyššia.

Správa katastra v Revúcej 6. augusta 2002 predložila okresnému súdu výpis z katastrálneho územia Revúca, podľa ktorého je predmetná nehnuteľnosť vedená ako zastavaná plocha vo vlastníctve žalovanej, ktorá ju nadobudla dedením.

Okresný súd 11. septembra 2002 zrušil termín výsluchu žalovanej.

Advokát 4. novembra 2002 žiadal vytýčiť termín pojednávania.

Advokátsky koncipient JUDr. M. V. zo Z. 28. mája 2003 oznámil, že advokát zastupujúci sťažovateľku zomrel. Súčasne predložil svoje splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľky.

Okresný súd 7. augusta 2003 uznesením č. k. 1 C 445/00-29 určil cenu predmetu konania sumou 473 952 Sk a vyzval sťažovateľku na zaplatenie doplatku súdneho poplatku za návrh v sume 8 975 Sk (uznesenie doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky 13. augusta 2003).

Uznesenie okresného súdu 25. augusta 2003 napadla sťažovateľka odvolaním. Nesúhlasila s určenou cenou predmetu konania. Žiadala v prípade nevyhovenia jej odvolaniu o oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky.

Okresný súd 24. septembra 2003 vyzval sťažovateľku, aby k žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov predložila potvrdenie o jej majetkových pomeroch (odpoveď bola doručená okresnému súdu 31. októbra 2003).

Dňa 18. decembra 2003 bolo odvolanie predložené Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“).

Krajský súd 12. januára 2004 súdny spis vrátil späť okresnému súdu ako predčasne predložený, lebo okresný súd nerozhodol o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky.

Na výzvu okresného súdu z 15. júna 2004 sťažovateľka preukázala výšku poberaného dôchodku v sume 9 589 Sk (starobný a vdovský dôchodok).

Dňa 7. októbra 2004 bol opätovne predložený súdny spis s odvolaním krajskému súdu. O žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov okresný súd nerozhodol, lebo ešte stále nie je ustálená cena predmetu sporu a z nej vyplývajúci súdny poplatok.

Dňa 8. septembra 2004 predložil JUDr. M. V. okresnému súdu už ako advokát nové splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľky.

Dňa 26. októbra 2004 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 15 Co 333/04 zo 14. októbra 2004 o zrušení prvostupňového rozhodnutia a vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Významnou časťou odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu z hľadiska predmetu posudzovanej sťažnosti je konštatovanie, že „... Prvostupňový súd sa však pri určení ceny predmetu tohto konania dopustil pochybenia. Nesprávne konštatoval, že cena pozemku ... záhrady o výmere 17 419 m² bez zrážok by činila sumu 870 900 Sk. Pri cene 100 Sk za m² by cena celého pozemku predstavovala 1 741 900 Sk. Ak okresný súd pri odpočte zrážok podľa prílohy č. 7 vyhlášky

č. 465/1991 Zb. vychádzal už z ceny polovičného podielu 870 900 Sk, nemohol následne cenu zistenú po odpočte zrážok ešte raz znížiť na polovicu.

Vzhľadom na to, že navrhovateľka podala žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, nemôže byť v tomto štádiu konania pred rozhodnutím o jej žiadosti, vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.“

Krajský súd „vzhľadom na uvedené i v záujme dodržania dvojinštančnosti konania uznesenie okresného súdu v celom rozsahu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie“.

Krajský súd usmernil okresný súd na ďalšie konanie, že vo veci „... bude postupovať tak, že určí cenu predmetu konania, následne rozhodne o žiadosti navrhovateľky na oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, vyzve ju na doplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania. V novom rozhodnutí okresný súd bude dbať, aby sa vyvaroval aj takého pochybenia ako v napadnutom uznesení, keď číslo konania na ňom je nesprávne uvedené ...“.

Okresný súd 11. februára 2005 expedoval uznesenie krajského súdu účastníkom konania.

B) K sťažnosti sťažovateľky podanej ústavnému súdu bola pripojená aj odpoveď predsedu Okresného súdu Revúca sp. zn. Spr. 1558/04 zo 4. októbra 2004 na jej sťažnosť na prieťahy v konaní zo 6. septembra 2004, v ktorej bol podaný chronologický priebeh doterajšieho konania vo veci sp. zn. 1 C 445/00 a bolo konštatované, že „... Z vyššie uvedeného vyplýva, že na tunajšom súde skutočne došlo k určitým prieťahom v konaní. K týmto však do určitej miery dochádzalo aj zo strany navrhovateľky. Preto sťažnosť je čiastočne opodstatnená...“.

Na obranu postupu okresného súdu v posudzovanom konaní jeho predseda uviedol: „... že k prieťahom vo veci dochádza z objektívneho dôvodu, keď súd je už niekoľko rokov úplne nedostatočne obsadený sudcami (ani nie na 50 %) a už takmer 3 roky pracujú na súde len 3 sudcovia. Túto situáciu súd nevedel ovplyvniť, sú o nej roky informované aj nadriadené orgány. Je reálny predpoklad, že situácia sa zlepší po 1. 1. 2005 vzhľadom na reorganizáciu súdnictva...“.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

2. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyššie uvedenom vyjadrení k opodstatnenosti sťažnosti podala chronologický prehľad úkonov súdu v doterajšom konaní a uviedla: „... *Je pravdou, že v tejto právnej veci sa riadne nekonalo a že dochádzalo k zbytočným priet'ahom, pretože od podania návrhu dňa 04. 08. 2000 sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie a nebola vlastne riadne určená ani cena predmetu konania ...*“.

Právny zástupca v stanovisku k predmetnému vyjadreniu oznámil: „... *1/ Po oboznámení sa s vyjadrením Okresného súdu v Rimavskej Sobote zo dňa 11. 02. 2005, pod č. Spr 211/05, môžeme skonštatovať, že tam opísaný postup súdu v konaní vedenom na*

Okresom súde v Revúcej, pod č. k. 1 C 445/2000, súhlasí s obsahom ústavnej sťažnosti v tejto veci, v danej právnej veci sa riadne nekonalo, konajúci súd neorganizoval svoj procesný postup v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, dôsledkom čoho je, že ani po 4 rokoch a 6 mesiacoch od podania návrhu nie je určená cena predmetu konania (Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo dňa 14. 10. 2004, v konaní č. 15 Co 333/04 uznesenie Okresného súdu v Revúcej, ktorým stanovil výšku súdneho poplatku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie). ... uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici bolo doručené Okresnému súdu v Revúcej dňa 26. 10. 2004. Okresný súd v Revúcej sa vecou ani po doručení uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici, v ktorom Krajský súd v Banskej Bystrici vyslovil svoj záväzný právny názor na určenie výšky súdneho poplatku, až do zlúčenia s Okresným súdom v Rimavskej Sobote, nezaoberal.“

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti vedenom pod sp. zn. RA – 1 C 445/00, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako navrhovateľka, došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že posudzované konanie môže vzhľadom na svoj predmet (zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nehnuteľnosti) predstavovať určitý stupeň zložitosti, čo však v konečnom dôsledku nemôže ospravedlniť doterajší priebeh konania (aj s prihliadnutím na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, ktorá vo svojom vyjadrení uvádza, že „... *od podania návrhu dňa 04. 08. 2000 sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie a nebola vlastne riadne určená ani cena predmetu konania ...*“).

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľky v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom. Sťažovateľka urgovala pokračovanie v konaní a nápravy sa domáhala aj podaním sťažnosti predsedovi okresného súdu na prietahy v konaní.

Zotrvávanie na právnom názore na spôsob výpočtu ceny predmetu konania, podávanie opravných prostriedkov proti prvostupňovým rozhodnutiam určujúcim cenu predmetu konania ústavný súd nekvalifikuje ako skutočnosti spôsobujúce prietahy v konaní.

Využívanie procesných prostriedkov na obranu uplatnených práv môže síce predĺžiť konanie vo veci, no nespôsobuje (pokiaľ nejde o ich zjavnú nedôvodnosť a neúčelnosť) zbytočné prietahy v konaní.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje (okrem skutočnosti, že posudzované konanie dosiaľ trvá vyše štyri a pol roka a nebolo v ňom vykonané ani jedno pojednávanie), že okresný súd bol

- od 26. marca 2001 (uplynutie 21-dňovej lehoty na predloženie odpovede na výzvu okresného súdu adresovanú advokátovi 1. marca 2001) do 7. marca 2002 (uznesenie o určení ceny predmetu konania), t. j. v trvaní vyše 11 mesiacov, pričom ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že okresný súd v predmetnej výzve upozornil sťažovateľku, že v prípade jej nereagovania („... lebo ak tak neurobí, súd bude vychádzať z ceny 100 Sk za 1 m²“) rozhodne aj bez jej prípadného stanoviska,
- od 6. augusta 2002 (doručenie výpisu z listu vlastníctva týkajúceho sa stavebnej nehnuteľnosti) do 7. augusta 2003 (uznesenie o určení ceny predmetu konania), t. j. v trvaní 12 mesiacov,
- od 31. októbra 2003 (doručovanie dokladov k žiadosti o oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky) do 26. októbra 2004 (doručenie uznesenia krajského súdu sp. zn. 15 Co 333/04 okresnému súdu), pričom ústavný súd prihliadol aj na odôvodnenie tohto rozhodnutia, t. j. v trvaní 11 mesiacov a 26 dní,

bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, teda za vyše 35 mesiacov, t. j. dva roky a 11 mesiacov, neboli vo veci vykonané úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas súdneho konania nachádza. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu [pôvodne Okresného súdu Revúca, pozri bod B) II. časti odôvodnenia] spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto priet'ahy, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd, aj keď o to sťažovateľka nepožiadala, vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk z dôvodov uvedených v bode 3 I. časti odôvodnenia. Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, ústavný súd uznal za dôvodné priznať jej finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk, ktorú podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu (najmä vzhľadom na dlhodobú a bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu) považuje za primeranú .

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 29. novembra 2004 a vyjadrenie z 25. februára 2005. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky) 13 602 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 534 Sk, po zaokrúhlení 4 540 Sk za jeden úkon. Celkové trovy za dva úkony (vykonané v roku 2004) predstavujú 9 080 Sk a spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (136 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.) sumu 9 352 Sk. Za tretí úkon právnych služieb vykonaný v roku 2005, teda po nadobudnutí účinnosti (od 1. januára 2005) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky jedna šestina výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. zo sumy 15 007 Sk), čo predstavuje za jeden úkon 2 501 Sk, spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Náhrada trov konania za tri úkony právnych služieb v danom prípade predstavuje spolu sumu 12 003 Sk. Keďže si sťažovateľka uplatnila náhradu trov jej právneho zastúpenia v sume 9 352 Sk, ústavný súd jej návrhu vyhovel v ňou požadovanej výške, a preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2005